

Statens vegvesen

Notat

Til: Østlandssamarbeidet,
Kollektivtrafikkforeningen
Fra: Jacob Trondsen
Kopi: Ivar Christiansen

Saksbehandler/innvalgsnr:
Jacob Trondsen +47 91350422
Vår dato: 23.04.2014
Vår referanse:

Vegdirektoratets anbefaling for etablering og organisering av nasjonal rutedatabase – Rutebanken til Samferdselsdepartementet

Vegdirektoratet oversendte i august 2013 en anbefaling om organisering av Rutebanken til Samferdselsdepartementet. Departementet har brukt høsten til å vurdere anbefalingen og har bedt om vår vurdering også av andre alternativer, blant annet en vurdering av Rutebanken som en del av forvaltningen. Vegdirektoratet har gjort en ny vurdering og oversendte 20.03.2014 en ny anbefaling for organisering av en nasjonal rutedatabase og systemer for elektronisk billettering.

Vegdirektoratet anbefaler i oversendelsen til Samferdselsdepartementet at tjenestene for nasjonal rutedatabase og systemer for elektronisk billettering organiseres i ett felles aksjeselskap. Det foreslås videre å etablere de to tjenestene i det eksisterende aksjeselskapet Interoperabilitetstjenester AS (IO), som i dag er eiet av Ruter AS, NSB AS og de fleste fylkeskommunene. IOs primæroppgave i dag er administrasjon av samordnet elektronisk billettering og utførelse av oppgaver som skal bidra til å sikre at kravene i HB 206 oppfylles funksjonelt og teknisk. I tillegg til dette utfører IO tjenester på oppdrag fra tilknyttede parter inkludert fordeling av billettinntekter. IO vil ved etableringen endre navn til Rutebanken AS.

Videre foreslås at IO erverver nødvendige deler av Norsk Reiseinformasjon AS' (NRIs) virksomhet som gjelder forvaltning av kunngjøringsplikten. I forvaltning av kunngjøringsplikten ligger at selskapet samler inn rutedata fra administrasjonsselskapene, systematiserer dataene og gjør dataene tilgjengelig for reisende. NRI er i dag 100 % eiet av Ruter.

Vår anbefalte løsning tar således utgangspunkt i et allerede eksisterende og offentlig eiet aksjeselskap, som i hovedsak driver komplementær type virksomhet. Dette vil bidra til å sikre effektiv ressursbruk og gi muligheter for faglige synergier. Ved å slå disse virksomhetene sammen vil man videre berede grunnen for en kobling mellom elektronisk billettering og rutedata/reiseplanlegging.

Det er en forutsetning at departementet formelt overfører den fullmakt som i dag ligger i NRI (til å kreve inn, bearbeide og distribuere rutedata) til IO. Det er videre en forutsetning at IO treffer de nødvendige selskapsrettslige beslutninger, herunder formåls/-vedtektsendring,

endring av navn til Rutebanken AS, ny virksomhetsplan, beslutning om kjøp av virksomhet fra NRI mv.

Den organisatoriske løsningen vil kunne være på plass i løpet av 2014, gitt nødvendige avklaringer og beslutninger fra SD.

Videre vil det måtte skje endringer på eiersiden. Den anbefalte løsningen er at eierskapet deles mellom Ruter AS, øvrige fylkeskommunale administrasjonsselskaper, NSB og staten ved SVV/VD. Selskapet vil som i dag fortsatt være 100 % offentlig eiet (herunder 100 % underlagt offentlig kontroll).

Mer informasjon om bakgrunnen for de valg som vi har gjort:

Ved etablering av tjenestene er blant annet ivaretagelse av følgende premisser vektlagt:

- Det er ønskelig å etablere løsninger for en nasjonal rutedatabase og elektronisk betaling av billetter raskt. Behovet for denne type løsninger ble senest behandlet i Nasjonal Transportplan (St.meld. Nr. 26, 2012–2013).
- Det er et politisk mål å gjøre offentlig finansierte data tilgjengelig på en så effektiv og brukervennlig måte som mulig for å senkes terskelen for å utvikle tjenester basert på disse
- Valg av organisatoriske rammer bør ta utgangspunkt i faglige behov og effektiv ressursbruk.
- Løsningen må være forenlig med regelverket for offentlige anskaffelser og statsstøttereglene.

Organisering av Rutebanken

Vi har over nærmere redegjort for hvordan vi mener tjenestene kan organiseres. Dette kan oppsummeres som følger:

- Nasjonal rutedatabase og elektronisk billettering samles i et felles selskap
- Virksomheten legges til det eksisterende selskapet Interoperabilitetstjenester AS, som i dag forestår tjenester knyttet til elektronisk billettering for sine eiere
- Selskapet skifter navn til Rutebanken AS
- Selskapet skal eies i fellesskap av Ruter, øvrige fylkeseide administrasjonsselskaper, NSB og staten ved Staten vegvesen Vegdirektoratet

Hensynet til regelverket for offentlige anskaffelser og reglene for statsstøtte

Ved organisering av tjenestene må det tas hensyn til regelverket for offentlige anskaffelser og statsstøtte. SVV har innhentet en vurdering fra Advokatfirma Torkildsen & Co på dette, som har konkludert med at anbefalte modell er i samsvar med regelverket. Den mest sentrale konklusjonen fra deres vurdering er at finansiering av en nasjonal rutedatabase gjennom offentlige tilskudd vil være akseptabelt innenfor regelverket for statsstøtte.

Faktisk etablering av Rutebanken AS

Det mest rasjonelle og effektive vil som nevnt være å etablere Rutebanken ved å benytte det eksisterende IO. Den nærmere begrunnelse for dette er det redegjort for ovenfor.

Når den samlede virksomheten skal etableres gjennom IO, må følgende skje:

- Staten må direkte inn på eiersiden
- Staten må overføre fullmakten til å forvalte kunngjøringsplikten fra NRI
- Styre og generalforsamling i IO må minimum fatte beslutning om å:
  - påta seg oppgaven med å forvalte kunngjøringsplikten,
  - endre selskapets formålsbestemmelse,
  - endre navn til Rutebanken AS,
  - vedta en ny virksomhetsplan som innbefatter innhenting, forvaltning og formidling av nasjonale rutedata, og
  - godkjenne avtale om virksomhetskjøp med NRI
- Det må inngås ny aksjonæravtale mellom aksjonærene i IO
- IO (sammen med SSV/VD) må identifisere hvilken del av NRIs virksomhet som skal overføres til IO og virksomheten må gjennomgås (due diligence), og det må inngås en overdragelsesavtale mellom IO og NRI.
- Overdragelsen må godkjennes i generalforsamlingen til NRI.

Finansiering

I dag er virksomheten knyttet til innsamling, bearbeiding og distribusjon av rutedata delvis finansiert gjennom økonomiske bidrag fra de som leverer dataene (transporttilbyderne) og delvis gjennom støtte fra staten. Dagens ordning med betalingsplikt hos transporttilbyderne mangler hjemmel i lov/forskrift. Vegdirektoratets forslag er at transporttilbyderne ikke lenger skal ha en betalingsplikt som etter gjeldende ordning, men de vil fortsatt ha plikt til å levere rutedata.

I et slikt tilfelle må drift og forvaltning av rutedatabasen finansieres på annen måte. Vegdirektoratet anbefaler at staten bærer kostnaden for etablering og videre drift av rutedatavirksomheten i IO gjennom tilskudd over statsbudsjettet. Staten har det overordnede nasjonale transportansvaret og innen kollektivtransport finansierer staten, ved Samferdselsdepartementet, infrastruktur og drift av jernbane, samt kjøp av persontransporttjenester med tog. Staten tilrettelegger for kollektivtransport på riksvegnettet, og det ytes særskilte tilskudd til den fylkeskommunale kollektivtransporten. Det er derfor naturlig å anse drift av den nasjonale rutedatabasen i hovedsak som en del av statens ansvarsområde, og som ett virkemiddel for å nå regjeringens mål om at veksten i persontransporten i storbyområdene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange. Det blir da ikke nødvendig å etablere hjemmelsgrunnlag for å opprettholde dagens ordning hvor transporttilbyderne er pålagt slik betalingsplikt (gjennom lov og forskriftsendring mv), og

man slipper en komplisert fordeling av kostnadene på fylkeskommunene, som uansett antakelig vil få dekket dette gjennom økte bevilgninger fra staten.

Når det gjelder billetteringstjenestene, anbefales det at IO/Rutebanken fortsatt skal ta seg betalt for ytelser knyttet til verdiøkende tjenester. Pålagte tjenester bør vurderes finansiert på tilsvarende måte som sammenlignbare tjenester knyttet til rutedata. Fremfor å selge tjenestene til selvkost bør de verdiøkende billetteringstjenestene tilbys på alminnelige markedsvilkår for ikke å komme i konflikt med reglene for statstøtt. Dette innebærer blant annet at det må beregnes et sedvanlig dekningsbidrag på kostnadene. Denne del av selskapets virksomhet må drives for egen regning og risiko. For å unngå krysssubsidiering må det dessuten etableres vanntette skott mot Rutebankens øvrige virksomhet (rutedata).

Fremdrift

Tabellen under angir de beslutninger som må tas, forutsatt en ambisjon om at en løsning for en nasjonal rutedatabase skal være operativ inneværende år.

Hva	Hvordan	Når
Avklaring vedrørende organisering	Samferdselsdepartementet beslutter	April 2014
Overføring av mandat og fullmakter fra NRI til IO	Samferdselsdepartementet endrer forskrift/fatter vedtak	April 2014
Avklaring av økonomiske rammer og finansiering	Samferdselsdepartementet tildeler tilskudd til den nyetablerte Rutebanken etter dialog med Vegdirektoratet	Juni 2014
Avklaring av økonomiske rammer og finansiering for drift 2015 og videre	Samferdselsdepartementet etablerer tilskuddspost i Statsbudsjettet 2015	Oktober 2014

Planlegging og gjennomføring av due dilligence vil pågå parallelt med at vi venter på svar fra Samferdselsdepartementet.